

6. > SZABAD ÉS KORSZERŰ EURÓPAI OKTATÁST

Az oktatás minősége meghatározza az ország jövőjét. Az okos gazdaságnak, a fenntartható fejlődésnek, a foglalkoztatottság, az életszínvonal növelésének feltétele a korszerű, magas színvonalú tudást nyújtó oktatás. A mai oktatáspolitikai nem segíti a társadalmi mobilitást, nem teremt esélyegyenlőséget, hanem konzerválja a társadalmi egyenlőtlenségeket. Célunk, hogy a jelenlegi rendszert gyökeresen átalakítva a legjobb európai példákat követő, használható, korszerű, mindenki számára elérhető tudást biztosító oktatást hozzunk létre. Olyat, amelynek célja a fiatalok sokoldalú képességeinek és tehetségének kibontakoztatása, a sikeres élethez és munkavégzéshez szükséges kompetenciák megalapozása, a személyiség fejlődésének támogatása. Olyat, ahol a kreativitás, a közös tevékenység, a modern technológia felhasználása önálló gondolkodásra, a szociális képességek elsajátítására nevel. Minden diák számára esélyt teremtő, a társadalmi hátrányokat csökkentő oktatást akarunk. Az oktatás fejlesztése, modernizálása közös nemzeti cél. Ezért az ágazatot nagyvonalú költségvetési támogatásban kell részesíteni, amely lehetővé teszi a rendszer gyors és hatékony, európai mintájú átalakítását.

Esélyteremtő közoktatást

Az ország sikere, az összetartó társadalom érdekében a közoktatásban minden rendelkezésre álló eszközzel csökkenteni kell a meglévő társadalmi, kulturális hátrányokat. Az igazi feladat azonban kialakulásuk és újratermelődésük megelőzése.

6.1.1. Esélyt a kisgyermekkorától

Mivel az esélyteremtés során nemcsak a tüneteket akarjuk kezelni, hanem az okokat is meg akarjuk szüntetni, már kisgyermekkorától meg kell kezdeni a hátrányok csökkentését.

- Ezért támogatjuk a családsegítő, az egészségügyi és a bölcsődei hálózat fejlesztését, a gyermekszegénység visszaszorítását.
- Komplex óvodaépítési programmal biztosítjuk, hogy 3 éves kortól minden gyerek számára rendelkezésre álljon a megfelelő óvodai férőhely.
- Az iskolaérettségről azok döntsenek, akik ismerik az gyereket: a szülő és az óvodapedagógusok.

6.1.2. A közoktatás állami alapfeladat

Minden gyermek számára biztosítani kell a jó színvonalú, világnézetiileg semleges alapszintű oktatáshoz való hozzáférést.

- A Demokratikus Koalíció a közoktatást elsőrendűen állami feladatként kezeli, a költségvetési támogatást az állami oktatási rendszer fenntartására kívánja fordítani.

Nem adunk kiemelt támogatást az egyházi és magániskoláknak, kivéve azokat, amelyek sérült, fogyatékos és hátrányos helyzetű gyermekek oktatásával, képzésével foglalkoznak.

- Elkötelezettek vagyunk a szektorsemleges finanszírozás, az egyházi intézmények finanszírozási kiváltságainak és a civil szféra intézményi hátrányainak a megszüntetése mellett.
- A nem egyházi oktatási intézményekben eltöröljük a kötelezően választható hit-és erkölcsoktatást, mert az állam világnézeti semlegességének az oktatásban is érvényesülnie kell.
- A befogadó oktatást, az esélyegyenlőséget, a felzárkózást, a deszegregációt szolgáló, valamint a tanulók, a szülők és a pedagógusok jogait garantáló törvényeknek és jogszabályoknak az egyházi oktatási intézményekre is vonatkozniuk kell.

6.1.3. Befogadó oktatási rendszert

Iskolarendszerünk épüljön a befogadás és együttnevelés intézményi kultúrájára, pedagógiai gyakorlatára, iskolán belüli és kívüli támogató rendszerére.

- Szűnjön meg a hátrányos helyzetű és roma diákok elkülönítése. A sajátos nevelésű diákok esetében egyértelmű protokollok alapján szülessen döntés az integrálhatóságról.
- Az oktatási rendszer rugalmasan alkalmazkodjon a diákok sokféleségéhez, eltérő, esetleg speciális igényeihez, tanulási problémáihoz, különböző tehetségéhez. Ennek érdekében rugalmas oktatásszervezési módszereket vezetünk be, szakmai segítséget, képzést nyújtunk a pedagógusoknak.
- Indítsunk együttnevelő, hátrányokat kompenzáló pedagógiai programokat a hátrányos helyzetű diákokkal foglalkozó iskolákban.

- Célunk a kisebbségek kulturális értékeinek a nemzeti kultúrába emelése, ideértve a történelmi nemzetiségek, kisebbségek, romák, bevándorlók kulturális identitását.
- Támogassuk kiemelten a tanodákat, az iskolán kívüli, hátrányokat kiegyenlítő alternatív programokat.
- Jöjjön létre olyan intézményrendszer, amely tartósan vagy ideiglenesen betegségük miatt akadályozott diákok számára is lehetővé teszi a tanulást.
- Indítsuk újra az Útravaló programot, adjunk célzott ösztöndíjakat, biztosítsunk speciális mentorprogramokat a tehetséges, felsőfokú tanulmányokat folytató fiatalok számára.

6.1.4. Gyermekközpontú oktatást

Elutasítjuk a pedagógiai uniformizálást, a jelenlegi értelmetlen és bürokratikus túlszabályozást.

Támogatjuk az innovatív pedagógiai tevékenységeket, a gyermekek fejlődését szolgáló rugalmas, sokszínű oktatást.

- Megszüntetjük a diákok kötelező órákkal és hatalmas mennyiségű lexikális ismerettel való értelmetlen és a tanulás sikerességét rontó túlterhelését.
- Fejlesztésközpontú Nemzeti Alaptantervre, az iskolák, diákok és pedagógusok sokszínűségét elismerő és támogató fakultatív kerettantervekre, versengő és választható tankönyvek és taneszközök rendszerére van szükség.
- Különösen fontosnak tartjuk, hogy a diákok lehetőséget kapjanak a bennük levő tehetség kibontakoztatására, ezért támogatjuk az iskolai tehetséggondozás hálózatát, a tehetséggondozó kollégiumokat és civil szervezeteket.
- Lehetővé tesszük, hogy a diákok szabadon választott foglalkozásokon az iskolarendszeren belül sportolhassanak, érdeklődésüknek megfelelő szakkörökön, kulturális tevékenységekben vehessenek részt.
- Annak érdekében, hogy a délutáni foglalkozások minden diák számára elérhetőek legyenek, ingyenes órakeretet biztosítunk ezekhez a tanórák utáni elfoglaltságokhoz (művészeti oktatás, sport, szakköri és felzárkóztató foglalkozások, informatika, tehetséggondozás).
- Ösztönöznünk kívánjuk a diákok önszerveződését és cselekvő demokrácia tanulását.

6.1.5. Használható tudást

Felháborítónak tartjuk, hogy a kormány szerint az oktatási rendszer dolga a „jó keresztények” nevelése, a nacionalista propaganda és harci kiképzés. Meggyőződésünk, hogy az oktatás feladata a biztos alapképességekkel és használható tudással rendelkező, önálló és gondolkodó fiatalok nevelése.

- Támogatjuk a kompetenciaalapú programok folytatását, mivel ezek eredményesek voltak, javult az értő olvasás és a matematikai alapkészség.
- A „politikai nevelést” szolgáló szélsőséges tartalmaknak semmi keresnivalójuk az alaptantervben.
- Megszüntetnénk a kötelező hit- és erkölcstant, a gyermekek világnézeti nevelésének kérdésében kizárólag a család dönthet.
- Garantálni kell legalább egy idegen nyelv, elsősorban az angol hatékony elsajátítását. Ezért fenn kell tartani a nyelvi előkészítő évfolyamokat, és ki kell terjeszteni a kéttannyelvű képzést.
- Újfajta módszerekre és képzésre van szükség annak érdekében, hogy a középiskola végére minden diák hatékony nyelvtudással rendelkezzen. Mivel egy idegen nyelv tudása a 21.században már nem versenyképes, ezért támogatjuk a második és harmadik idegen nyelv elsajátítását célzó iskolai programokat.
- Továbbra is állami feladatnak tekintjük a színvonalas művészeti oktatás fenntartását.
- A közoktatás feladata, hogy gyakorlatorientált képzéssel és tanórán kívüli támogatással fejlessze az informatikai ismereteket, elősegítve az információs társadalom létrejöttét, a digitális esélyegyenlőséget.
- Az oktatás minden területén támogatni kívánjuk az informatikai eszközök elterjedését. Minden iskolát el kell látni megfelelő számítógépekkel, biztosítva a szélessávú internetet is.

Fokozatosan számítógéppel látjuk el a diákokat, hogy digitális tananyagokra lehessen cserélni a hagyományos nyomtatott tankönyveket.

- Támogatjuk a civil innovatív pedagógiai kezdeményezéseket, a Nemzeti Tehetség Programot.

6.1.6. Alkotó, szabad pedagógusokat

Az oktatás természetes állapota a tanítás és tanulás szabadsága. Nincs demokratikus iskolarendszer a diákok, a pedagógusok és a szülők jogainak tiszteletben tartása nélkül. A Demokratikus Koalíció oktatáspolitikája a pedagógusok felkészültségére és elhivatottságára, az óvodák, iskolák, kollégiumok szakmai autonómiájára épít. Meg kell erősíteni a szülői érdekképviseleteket, diákönkormányzatokat, diákszervezeteket is. Gyakorlati hasznosságra koncentráló, világra nyitott, befogadó szellemű pedagógusképzési és továbbképzési rendszere van szükség.

- A pedagógusbérek fokozatos és érdemi növelésével kell erősíteni a pedagóguspálya vonzerejét.
- Ösztöndíjjal, bérpótlékkal támogatjuk a pedagóguspálya választását és a pályakezdet. Kapjanak minőségi pótlékot a kiemelkedő eredményt elérő pedagógusok.
- Külön pótlékkal támogatjuk a hátrányos helyzetű diákok integrált nevelését és oktatását vállaló, valamint a fogyatékkal élő gyerekekkel foglalkozó pedagógusokat.
- Azonnali hatállyal megszüntetjük a mai bürokratikus és megalázó minősítési rendszert, a mechanikus portfóliókészítést, valamint az abszurd etikai kódexet.
- Megszüntetjük a Pedagóguskart, a pedagógusokat képviselő szakszervezetek és szakmai szervezetek bevonásával hoznánk meg az oktatást érintő döntéseket.

- A pedagógus fő feladata a színvonalas oktatás és nevelés és az erre való felkészülés, ezért szükséges a pedagógusok számára aránytalanul nagy munkaterhet jelentő és őket kiszolgáltatottá tevő óraszám szabályozás és a bürokratikus feladatok felülvizsgálata.
- Helyreállítjuk az iskolák pedagógiai szabadságát, a tantestületek jogosítványait a szakmai döntésekben, a vezetők kiválasztásában.
- Támogatjuk, hogy az oktatás minőségét nyilvános, hatékony és kötelező minőségfejlesztési és teljesítménymérési rendszer, szaktanácsadás, támogató szolgáltatás biztosítsa.
- Az állami felügyelet szerepét a szabályszerű működés ellenőrzésére és a jogsérelmek orvoslására korlátozzuk.
- Integrált általános és középiskolai tanárképzés akarunk, az oktatás minden szintjén magas színvonalú képzést nyújtunk a pedagógusoknak.

6.1.7. Összetartó iskolarendszert

A Demokratikus Koalíció oktatáspolitikájának célja a zsákutcás képzések megszüntetése, az első 6 osztály képességfejlesztő jellegének erősítése, a korai szelekció visszaszorítása, minden diák számára használható tudás és szakképzettség biztosítása, az egész életen át tartó tanulás feltételeit biztosító iskolarendszer kiépítése.

- Elengedhetetlenül szükséges a 18 éves korig tartó tankötelezettség visszaállítása, a lemorzsolódás csökkentése, valamint a középiskolai rendszer modernizálása.
- Ösztönözzük a 12-13 osztályos, automatikus továbbhaladást biztosító, minden diáknak középiskolát vagy szakképzettséget adó összefogó (komprehenzív) iskolák, iskolaszövetségek fokozatos kiépítését.
- Újra lehetővé kívánjuk tenni a rugalmas továbbhaladást biztosító, többfunkciós oktatási intézmények és a gimnáziumi és szakközépiskolai képzést is nyújtó középiskolák működését.
- Folytatjuk az oktatási, a közművelődési és a kulturális intézmények együttműködését, az általános művelődési központok hagyományát.
- Az egységes, felvételiként is szolgáló érettségi bevált, fenntartása indokolt; vissza kell állítani a szakközépiskolai érettségi egyenrangúságát is.

6.1.8. Demokratikus, kiszámítható iskolafenntartást

Az oktatás irányítása és finanszírozása akkor szolgálja a gyerekek érdekét, ha a döntések az óvodákhoz és iskolákhoz közel, a helyi közösségek bevonásával, szakmai szempontok alapján, kiszámítható pénzügyi feltételek mellett születnek meg. Az önálló Oktatási Minisztérium feladata nem a részletes szabályozás, hanem a keretek és a finanszírozás biztosítása legyen.

- A KLIK létrehozása zsákutcának bizonyult, ezért azt megszüntetjük, és helyreállítjuk a magyar hagyományoknak megfelelő önkormányzati fenntartást. A működés anyagi feltételeit az államnak kell biztosítania az ország minden részén.
- Támogatjuk és ösztönözzük az oktatási intézmények (óvodák, iskolák) integrált, tartós önkormányzati társulás keretében történő fenntartását, akár egy-egy kistérség egészének területén.
- Az oktatás egyenletes színvonalát, a hozzáférést, az egyenlő esélyeket szigorú és szakmai szabályoknak kell garantálniuk.
- Ha egy település nem képes biztosítani az oktatás előírt színvonalát, akkor önkéntes, végső soron pedig kötelező társulás keretében kell ellátnia a feladatokat.
- Az elmúlt években a helyi közösségek tiltakozása ellenére átadott iskolákat visszaveszünk az egyházaktól, és visszaadjuk őket az önkormányzatoknak,
- Az oktatás finanszírozásához méltányos, kiszámítható normatív költségvetési támogatásra van szükség.

Indokolt esetben (pl.: szociális többletfeladatokhoz) kiegészítő és az együttnevelést ösztönző támogatást kell biztosítani.

6.2. Korszerű szakképzést

A szakképzés idejét csökkentő, tartalmát kiüresítő jelenlegi oktatáspolitikát zsákutcának tekintjük. Nem inasokra, hanem sokoldalúan képzett, az okos gazdaság keretein belül érvényesülő szakemberekre van szükség.

- A szakképzésben biztosítani kell a szaktudás megújítását lehetővé tevő közismereti képzés megfelelő arányát (beleértve az informatikát és az idegen nyelvet is), azaz helyre kell állítani a négyéves szakiskolát.
- A szakközépiskola egyenértékű középiskolai jellegét fenntartva kell lehetőséget teremteni a szakmai képzés gyakorlatorientált fejlesztésére.
- A korábbi felsőfokú szakképzés felsőoktatásba kerülésével szükségessé vált az érettségit követő emelt szintű középfokú szakképzés (technikumok, akadémiák) önálló szabályozása.
- A szakképzés és felnőttképzés irányítását visszavesszük az erre méltatlannak bizonyult fideszes Gazdasági Kamarától. A szakképzés kamarai dézsmálóit és a fideszes pénzmosodákat kipenderítjük a szakképzés és a felnőttképzés rendszeréből, vezetőiket pedig elszámoltatjuk az elmúlt években elherdált pénzekről.
- Minél előbb ki kell építeni az Európai Képesítési Keretrendszerbe illeszkedő, moduláris és kompetencialapú Országos Képzési Jegyzék rendszerét.
- A szakképzésben fontos szerepük van az állami, önkormányzati, valamint a civil és vállalkozói fenntartású intézményeknek is. A képzés szektorsemleges finanszírozásának és fejlesztésének összehangolását átlátható és demokratikus módon működő regionális képzési bizottságoknak kell elvégezniük..

6.3. Magas színvonalú, európai felsőoktatást

A diákok szabadon választhatnak, hogy itthon vagy az Unió más országában folytatnak-e felsőfokú tanulmányokat, azok befejezése után pedig az Unió egységes munkaerőpiacán vállalhatnak munkát. Már csak ezért is a bevált európai mintákat kell követnünk. A képzés felépítésében és a működés modelljeiben egyaránt az Európai Felsőoktatási Térségbe való integrálódás, a bolognai rendszer fejlesztése mellett állunk ki.

6.3.1. Mindenki számára elérhető felsőoktatást

Ma Magyarországon a felsőoktatás finanszírozása, a költségtérítések, tandíjak rendszere nem átlátható, a szabályok kiszámíthatatlanok, állandóan változnak. A kormány pillanatnyi érdekei és döntései határozzák meg, ki, mit és mennyiért tanulhat. A keretszámok szűkítése és a hatalmas, akár évente 1–2 millió forintos tandíjak miatt sok ezer tehetséges fiatal szorul ki a felsőoktatásból, miközben az állami támogatás nem a legszorgalmasabb és a legjobban rászoruló diákokhoz kerül. Azt javasoljuk, hogy az első két szemeszter legyen tandíjmentes, ennek költségeit az államnak kell finanszíroznia.

- A további évfolyamokon azok a diákok, akik ezt teljesítményükkel kiérdemlik, vagy szociális helyzetük alapján rászorulnak, továbbra is tandíjmentesen tanulhatnak, de a többiek is jóval alacsonyabb hozzájárulást fizetnek majd a jelenlegi arcpírító tandíjakkal.
- Megalapozott állami ösztöndíjrendszerre van szükség, amely tekintettel van a hallgató szociális helyzetére és tanulmányi teljesítményére. Ez a rendszer, kiegészítve a hátrányos helyzetűek felsőoktatásba kerülését támogató programokkal, növelni fogja a társadalmi mobilitást
- A „röghöz kötés” intézménye elfogadhatatlan, azonnal el kell törölni a hallgatói szerződések rendszerét, a megkötött szerződéseket semmisnek kell nyilvánítani.

6.3.2. Autonómiát és teljesítményelvet

A felsőoktatást szabályozza a verseny, a minél jobb teljesítmény elve! Véget kell vetni annak az értelmetlen vitának, hogy sok vagy kevés felsőoktatási intézmény van Magyarországon, illetve annak a felfogásnak, amely adminisztratív eszközökkel végrehajtott integrációs döntésektől várja a megoldást.

- Célunk, hogy minél többen tanuljanak a felsőoktatásban, minél sokszínűbb legyen a képzés, mindenki találja meg a maga helyét, és a felnőttek is könnyebben térhessenek vissza az egyetemekre, főiskolákra.
- Ne a keretszámok diktáljanak! A Demokratikus Koalíció olyan felsőoktatási rendszert akar, amely mindenki számára nyitott, nem központi keretszámok szerint működik, hanem a hallgatók választása határozza meg, melyik intézménybe iratkoznak be.
- A hallgatók számára a tanszabadság nemcsak az intézményválasztás szabadságát jelenti, hanem azt is, hogy az intézményen belül rugalmasan alakíthatják tanulmányi pályájukat, és rugalmasan konvertálhatják át más intézményben szerzett tudásukat.
- A külföldi résztanulmányok lényeges szerepet játszanak a mai felsőoktatásban, a magyar diákok számára pedig különösen fontos az itt megszerezhető tapasztalat, ezért Magyarországnak nagyobb szerepet kell vállalnia az ERASMUS rendszer fenntartásában és továbbfejlesztésében.
- Az egyetemek és főiskolák működjenek autonóm alkotó, kutató közösségként! Az oktatási folyamat tartalmáról autonóm módon az egyetemek szenátusa döntsön, amelynek legyenek külső, köztük külföldi tagjai is!
- A felsőoktatási intézmények autonómiájának ki kell terjednie a valódi tudományos teljesítményt elismerő, a nemzetközi mintákat követő minősítési rendszerre is.
- Meg kell szüntetni a felsőoktatás akkreditációjának kormányzati megszállását, formális, papírok íratására épülő teljesen értelmetlen rendszerét, s helyette az oktatás, kutatás érdemi, hosszabb részvételt igénylő minősítő rendszerét kell kidolgozni és bevezetni.
- Az eddigieknél jóval hatékonyabb és vonzóbb állami programot kell létrehozni a külföldön sikeres kutatók, oktatók hazacsábítására, itthoni műhelyalapításának támogatására.

6.3.3. Átlátható és kiszámítható állami finanszírozást

Az állam nem vonulhat ki a felsőoktatás finanszírozásából, még akkor sem, ha az elmúlt 10 évben szerte a világon megnőtt a magántőke szerepe. Az „önfenntartó felsőoktatás” sérti az esélyegyenlőség és a társadalmi igazságosság elvét, ezért azt elutasítjuk.

- Az államnak növelnie kell a felsőoktatásra fordítandó összeget, helyre kell állítani az intézmények tartós működőképességét.
- Növelni kell a valós teljesítmény alapján, pályázati úton megszerezhető tudományos, kutatási támogatások arányát.
- Ösztönözni kell az üzleti szféra és a felsőoktatás közötti együttműködést, az egyetemek és a nem egyetemi kutatóintézetek közötti együttműködést, illetve a felsőoktatási fejlesztésekbe és képzésbe való magánbefektetéseket.
- Igénybe kell venni és hatékonyan felhasználni az európai beruházási forrásokat.
- Növelni kell a főiskolák és egyetemek gazdasági önállóságát.
- Meg kell szüntetni az egyházi felsőoktatási intézmények és a Nemzeti Községi Egyetem kivételezett helyzetét.

6.4. Egész életen át tartó tanulást

A társadalmi igények és a jelenlegi kirekesztő oktatáspolitikai egyaránt indokolják a második esély iskoláinak erősítését, a folyamatos szakmai képzést, az életminőséget javító oktatást.

- Nagy létszámú képzési programokat indítunk az általános iskolát be nem fejező, illetve a szakképzettséget vagy érettségét nem szerzett fiatal felnőttek számára.
- Támogatjuk a képzést és szociális foglalkoztatást összekapcsoló programokat.
- Ösztönözzük a közművelődési rendszer és a civil szervezetek keretében zajló kulturális és általános célú felnőttképzési tevékenység elismerését és finanszírozását.
- A korszerű módszerek, lehetőségek felhasználásával (távoktatás, közösségi tanulás) a hátrányos helyzetű, leszakadó régiókban élő fiatalok és felnőttek számára is meg kell teremteni a nyelvoktatásban való részvétel lehetőségét.
- Fontos a digitális analfabetizmus felszámolása, közösségi informatikai lehetőségek és képzés biztosítása minden településen és korosztályban.
- Kiállunk az átlátható, szektorsemleges finanszírozási rendszer létrehozása mellett, amely lehetőségeket jelent az állami, a piaci alapon működő és a nonprofit közösségi intézményeknek a felnőttképzésben való részvételre.
- Képzésikártya-rendszer kiépítésével támogatjuk az állami, európai uniós és vállalati képzési támogatások átlátható eljuttatását az igénybe vevőkhöz.